

ORTAOKUL 6. SINIF ANLAM BİLGİSİ KONULARIYLA İLGİLİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. Adem İŞCAN

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD.

Ahmet Turan CIMBIZ

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

Elvan DOĞAN

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

İsmail HARDAL

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

Özet

Araştırmada, ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin anlam bilgisi konularına ilişkin görüşleri ile bu konuların öğretiminde öğretmenlerin nasıl yöntemler kullandığını ve bu konuların öğretiminde yaşanan sorunları tespit etmek amaçlanmıştır. Araştırma için 2014- 2015 eğitim-öğretim yılının güz yarısında Tokat ilinin farklı okullarında öğrenim gören 359 öğrenciye “Kişisel Bilgi Anketi”, yine Tokat ilinin farklı okullarında görev yapan 40 Türkçe öğretmenine “Öğretmen Bilgi Anketi” uygulanmıştır. Çalışmada tarama (survey) yöntemi kullanılmış verilerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Araştırmacılarca yapılan literatür taramasında anlam bilgisi konuları ve bu konuların öğretimine dair yapılan çalışmaların oldukça yetersiz oldukları görülmüştür. Hâlbuki anlam bilgisi konusu hem MEB'in hem de ÖSYM'nin yaptığı sınavlarda Türkçe testinin en ağırlıklı konularındandır. Bu da anlam bilgisi konularına yönelik yapılacak araştırmaların önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin en çok hikâye türünde kitaplar okuduğu, özellikle anlam bilgisinin soyut olarak nitelendirebileceğimiz konularını anlamakta güçlük çektikleri, çalışma kitabındaki etkinliklerin anlam bilgisi konularını kavramada gerekli ve etkili olduğu, öğrencilerin sözlük kullanma alışkanlığının yüksek olduğu, kompozisyon yazarken ya da günlük yaşamlarında atasözü, deyim ve özdeyişleri kullananların az olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, terim anlam, yakın anlam ve eş anlamlı sözcüklerin öğretiminde sıkıntılar yaşadıkları, soyut kavramların öğretiminde drama ve beyin fırtınası tekniklerini kullandıkları, özellikle görsellerden yararlandıkları ve günlük yaşamdan örneklerle konuları somutlaştırmaya çalıştıkları, çağdaş kuram ve yöntemlerden haberdar olmadıkları, yapılandırmacı yaklaşımla ilgili yüzeysel bilgilere sahip olduğu görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Anlam bilgisi, öğretim, Türkçe öğretim programı, öğrenci, öğretmen.

EVALUATING THE OPINIONS OF TEACHERS AND STUDENTS ABOUT THE SECONDARY SCHOOL 6TH GRADES SEMANTICS SUBJECTS

Abstract

In this research, it is aimed to identify the opinions of 6th grade students about semantics subjects, what kind of methods the teachers use to explain these subjects and the problems experienced in teaching these subjects. For the research, “personal information questionnaire” has been applied to 359 students attending different schools in Tokat in fall term of 2014-2015 academic year and “Teacher information questionnaire” to 40 different Turkish language teachers working at various schools in Tokat. In the study, survey method was used, frequency and percentage analysis was made. In literature scanning made by researchers, it was seen that semantics and studies concerning the teaching of these subjects are quite inadequate. However, the semantics is one of the most important subjects of Turkish language tests in the exams made by both Ministry of National Education and Evaluation, Selection and Placement Centre. This indicates the importance of researches to be done about the semantics subjects.

As a result of the research, it has been identified that the students mostly read story books ; they have difficulties particularly in understanding the abstract aspects of semantics; activities in workbooks are essential and effective in understanding semantics subjects; students have a common habit of using dictionary; those using proverbs, idioms and maxims in writing compositions or in daily life are few in number. Moreover, it has been seen that teachers have difficulty in teaching terminological meaning, connotations, synonyms; use drama and brain storming technique , make use of visuals and try to objectify the subjects by means of daily life examples in teaching abstract subjects; are unaware of contemporary theories and methods; have superficial knowledge about constructivist approach.

Key Words: Semantics, teaching, Turkish language curriculum, student, teacher

GİRİŞ

Anlam, dil bilimi bağlamında söylemlerin ve yazılı metinlerin zihindeki çağrışımları olarak tanımlanabilir. Ancak bu tanım çoğunlukla eksiktir. Çünkü birçok kaynakta değişik tanımlamalar mevcuttur. Anlam bir bakıma niyet, değer, bilgi v.b. pek çok kavramı karşılayan bir terim olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki cümle örnekleri bu durumu açıklamaktadır:

- Bu kelimenin anlamı nedir?
- Bu davranışının anlamı nedir?
- Hayatın anlamı nedir?
- Metnin anlamı nedir?
- Bunu söylemenin ne anlamı var?
- Bu söylediklerin anlamsız değil mi?
- Dünya'nın Güneş etrafında dönmesinin anlamı nedir?

Bu soru cümlelerinden (a) cümlesinde “sözlük anlam”dan, (b) cümlesinde “niyet”ten, (c) cümlesinde “felsefi-psikolojik bir anlam”dan, (d) cümlesinde “metinsel anlam”dan, (e) cümlesinde “söylenen sözün gerekli olup olmadığı”ndan, (f) cümlesinde “belirgin olmayan bir ileti”den ve (g) cümlesinde “ gözleme dayalı bir bilgi”den söz edilmektedir. “Anlamın anlamı nedir?” sorusunun cevabı da burada yatmaktadır. Bir kelime olarak kendini tanımlayamayacak kadar belirgin olmayan bir alandır anlam (http://tr.wikipedia.org/wiki/Anlam_bilimi).

Korkmaz (1992: 8) 'a göre anlam, sözcüğün söz içindeki diğer öğelerle bağlantılı olarak zihinde yarattığı kavramlardan her biridir. Başkan ise, anlam kavramını açıklamak için “gösterilge” terimini kullanır: “Bilindiği gibi, dildeki yapıtaşları olan sözcüklerde, bir 'gösterge' yani 'biçim' ögesi, bir de 'gösterilge' yani 'anlam' ögesi aynı anda bulunur. Aralarındaki temel fark ise şudur: 'Gösterge' ögesi, bunu kullanan insanlar arasında bir uzlaşma sonunda saptandığı için, 'biçim' bakımından pek değişmez. Sözelimi, bugün bir insan (taksi) sözcüğünü Türkçede başka türlü yazamaz; (taxi) diye bir kullanımda bulunsa bile, bu iş yasalara aykırı olur, çünkü Türkçenin abecesinde (x, w) harfleri yoktur. Oysa (demokrasi) sözcüğünün 'anlam' kesimini, birçok insanlar kendilerine göre ayrı ayrı yorumlarken kendilerini bağlı hissetmemektedirler.” (Başkan, 2003:131).

Aksan da anlam kavramını, “Dilde birer gösterge niteliğiyle yer alan, insanın dünya bilgisine dayalı birtakım belirleyicileri bulunan sözcüklerin belli bir bağlam ve belli bir konu içinde ilettikleri kavram” şeklinde tanımlar (Aksan, 2005: 48).

Yukarıda verilen tanımlardan hareketle “anlam” kavramı; “bir sözcüğün, cümlenin, söz öbeğinin, eserin, düşüncenin, davranışın ya da olgunun anlatmak istediği muhteva” şeklinde tanımlanabilir. Dilde bulunan bütün öğelerin anlamlarını ve anlam özelliklerini inceleyen alan anlam bilgisidir. Anlam açısından sözcük dilin temel birimi olarak

görüldüğünden dil bilimciler, anlam bilgisini ele alırken genellikle sözcük anlamı üzerinde durmuşlardır (İşcan, 2011: 504).

Anlam kavramından sonra araştırma konusu olan anlam bilgisi kavramını da açıklamak gerekir.

Anlam bilgisi, sözcüklerin anlam değerlerini inceleme bilgisidir (Bilgin, 2002: 25). Anlam bilgisi sözcükleri; anlamları, anlam özellikleri, anlam olayları bakımından inceleyen dil bilgisi koludur (Sağır, 2002: 55).

Banguoğlu (1998: 20) da anlam bilgisinin kelimeler, ekler, deyimler ve eyitmelerin (dicton) taşıdıkları anlamları ve bu anlamların yayılma ve değişmelerini incelediğini söyler. Anlam bilgisi, dilde anlamın incelenmesidir. Genel dil bilimi sahası içinde geniş bir konudur. Anlam bilgisini kavrama, dil edinimi (dili kullananlar, konuşanlar, yazarlar, dinleyenler ve okuyanların anlam kavramını ve dildeki anlam değişmelerini nasıl kavrayabildikleri) çalışmalarına temel oluşturur. Anlam bilgisi, toplumsal bağlamda dili kavramak/anlamak için önemlidir. Çünkü toplumun anlamdan etkilenmesi muhtemeldir ve dilin çeşitliliğinin anlaşılması için anlama ihtiyaç duyarız. Sonuçta anlam bilgisi, dil bilimin en temel kavramlarından birisidir. Anlam bilgisi, anlamın nasıl oluşturulduğunu, yorumlandığını, açıklandığını, belirsizleştiğini, gösterildiğini, tanımlandığını, basitleştirilerek düzenlendiğini, karışıklık oluşturduğunu ve izah edildiğini inceler (<http://www.universalteacher.org.uk/lang/semantics.html>).

Anlam bilgisi, dil içindeki içerik bilgisiyle ilgilenir. Anlam bilgisi, üç farklı dil düzeyinde (söylem/cümle düzeyi, söz dağarcığı düzeyi ve yapı bilgisi düzeyi) anlamı kolektif olarak betimleyen evrensel bir terimdir (<http://www.sedl.org/reading/framework/elements.html>).

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2006: 4) 'nda genel amaçlar bölümünde öğrencilerin “anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz- sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri” amaçlanmaktadır. Bunun için de öğrencilerin programda yer alan anlam bilgisi konularını tam anlamıyla kavramaları gerekir.

2006 yılında yayımlanan İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programında anlam bilgisi konularıyla ilgili amaç ve kazanımlar şöyledir:

6, 7, 8. SINIFLAR TEMEL DİL BECERİSİ: DİNLEME/İZLEME AMAÇ VE KAZANIMLAR

1. Dinlenen/izlenen anlama ve çözümleme

1. Dinlenen/izlenen bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.

2. Söz varlığını zenginleştirme

1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.

1. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.

2. Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

3. Dinlediklerinden/izlediklerinden hareketle yeni öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

6, 7, 8. SINIFLAR TEMEL DİL BECERİSİ: KONUŞMA AMAÇ VE KAZANIMLAR**1. Hazırlıklı konuşmalar yapma**

1. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.

2. Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

1. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

6, 7, 8. SINIFLAR TEMEL DİL BECERİSİ: OKUMA AMAÇ VE KAZANIMLAR**1. Okuduğu metni anlama ve çözümleme**

1. Metnin bağlamından hareketle kelime ve kelime gruplarının anlamlarını çıkarır.

2. Söz varlığını zenginleştirme

1. Kelimeler arasındaki anlam ilişkilerini kavrayarak birbiriyle anlamca ilişkili kelimelere örnek verir.

2. Aynı kavram alanına giren kelimeleri, anlam farklılıklarını dikkate alarak kullanır.

3. Okuduğu metinde geçen kelime, deyim ve atasözlerini cümle içinde kullanır.

4. Okuduklarından hareketle öğrendiği kelimelerden sözlük oluşturur.

6, 7, 8. SINIFLAR TEMEL DİL BECERİSİ: YAZMA AMAÇ VE KAZANIMLAR**1. Planlı yazma**

1. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.

2. Kendini yazılı olarak ifade etme alışkanlığı kazanma

1. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

Yapılan literatür taramasında anlam bilgisi konuları ve öğretimine yönelik yapılan çalışmaların oldukça yetersiz olduğu görülmektedir. Bu da anlam bilgisine yönelik yapılacak çalışmaların ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada, ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin anlam bilgisi konularına ilişkin görüşleri ile bu konuların öğretiminde öğretmenlerin nasıl yöntemler kullandığını ve bu konuların öğretiminde yaşanan sorunları tespit etmek amaçlanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir” (Karasar, 2006: 77). Bu çalışmada yapılmak istenen öğrencilerin görüşlerinden hareketle Ortaokul 6.sınıf öğrencilerinin anlam bilgisi konularına ilgisini, öğretmen görüşlerinden hareketle öğretmenlerin anlam bilgisi konularının

öğretiminde ne tür yöntemler kullandığını ve bu konuların öğretiminde yaşanan sorunları tespit etmektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2014–2015 eğitim - öğretim yılında Tokat ilinde farklı ortaokullarda öğrenim gören 6. sınıf öğrencilerinden ve bu okullarda görev yapan ortaokul Türkçe öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2014–2015 eğitim - öğretim yılında Tokat ilinde farklı ortaokullarda öğrenim gören toplam 359 altıncı sınıf öğrencisi ve bu okullarda görev yapan 40 ortaokul Türkçe öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklemle ilgili istatistikî bilgiler aşağıda tablo halinde gösterilmiştir.

Tablo 1. Anket Uygulanan Öğrenci Sayısı

Cinsiyet	f	%
Kız	179	49,9
Erkek	180	50,1
Toplam	359	100,0

Tablo 2. Anket Uygulanan Öğretmen Sayısı

Cinsiyet	f	%
Kız	15	37,5
Erkek	25	62,5
Toplam	40	100,0

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Analizi

Araştırmada öğrencilerin anlam bilgisi konularıyla ilgili görüşlerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Anketi” örneklemini oluşturan 6. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Öğretmenlerin anlam bilgisi konularının öğretiminde ne tür yöntemler kullandıkları ve yaşadıkları sıkıntıları tespit etmek ve çözüm önerileri sunmak amacıyla 5’li likert tipi ölçek kullanılarak oluşturulan “Öğretmen Bilgi Anketi” örneklemini alan 6. sınıf Türkçe öğretmenlerine uygulanmıştır. Uygulama grup halinde yapılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, örneklem grubuna elden ulaştırılarak uygulanmış ve toplanmıştır. Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde analizi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Öğretmenlerle İlgili Bulgular ve Yorum

Anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme değerlendirmesinde kullandıkları yöntemlerine ilişkin öğretmenlerin cinsiyetlerine, yaşlarına, mezun oldukları fakülteye ve öğretmenlik deneyim sürelerine göre görüşleri arasındaki farkla ilgili bulgular ve yorumlar

Anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yöntemlere ilişkin öğretmenlerin cinsiyetlerine, yaşlarına, mezun oldukları fakülteye ve öğretmenlik deneyimi sürelerine göre görüşleri arasındaki farklar ayrı ayrı verilmiştir.

Öğretmenlerin yaşlarına göre

Anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yöntemlere ilişkin öğretmenlerin yaşlarına göre görüşleri arasında fark olup olmadığını

anlamak amacıyla tanımlayıcı istatistiklerden frekans ve yüzde değerleri ve bulgular Tablo 3.'te verilmiştir.

Tablo 3. Anlam Bilgisi Konularının Öğretiminde ve Ölçme Değerlendirilmesinde Kullandıkları Yönteme İlişkin Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Görüşleri Arasındaki Farklılıkları

	Yaş Durumu	Kişi Sayısı	Tamamen Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Orta derecede Katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
			5		4		3		2		1	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin sözcükleri, atasözlerini, deyimleri, özdeyişleri, zıt anlam ilişkisini, eşselliği, sözcüklerin yakın anlamlılığını vb. kullanmayı kavrama durumları												
1. Sözcüklerin temel anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.	20-30	15	3	20,0	6	40,0	5	33,3	1	6,7	0	0,0
	31 ve üstü	25	12	48,0	11	44,0	2	8,0	0	0,0	0	0,0
2. Sözcüklerin yan anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.	20-30	15	1	6,7	5	33,3	6	40,0	3	20,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	6	24,0	8	32,0	10	40,0	1	4,0	0	0,0
3. Sözcüklerin mecaz anlamıyla kullanımını kavramaktadır.	20-30	15	1	6,7	11	73,3	3	20,0	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	7	28,0	11	44,0	6	24,0	1	4,0	0	0,0
4. Sözcüklerin terim anlamıyla kullanımını kavramaktadır.	20-30	15	1	6,7	7	46,7	4	26,7	3	20,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	6	24,0	7	28,0	9	36,0	3	12,0	0	0,0
5. Atasözünü anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.	20-30	15	0	0,0	6	40,0	9	60,0	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	5	20,0	12	48,0	8	32,0	0	0,0	0	0,0
6. Deyimlerin anlam özelliklerini kavrayıp bunları uygun durumlarda kullanır.	20-30	15	0	0,0	6	40,0	9	60,0	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	4	16,0	12	48,0	9	36,0	0	0,0	0	0,0
7. Özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.	20-30	15	0	0,0	7	46,7	8	53,3	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	5	20,0	11	44,0	8	32,0	1	4,0	0	0,0
8. Sözcükler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	20-30	15	10	66,7	3	20,0	2	13,3	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	13	52,0	10	40,0	1	4,0	1	4,0	0	0,0
9. Sözcükler arasındaki zıtlık ilişkisini kavrar.	20-30	15	10	66,7	4	26,7	1	6,7	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	17	68,0	8	32,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
10. Türkçede olumsuz anlam ile zıt anlam ilişkisini kavrar.	20-30	15	6	40,0	7	46,7	1	6,7	1	6,7	0	0,0
	31 ve üstü	25	12	48,0	8	32,0	5	20,0	0	0,0	0	0,0
11. Türkçe sözcükler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	20-30	15	7	46,7	5	33,3	3	20,0	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	13	52,0	7	28,0	5	20,0	0	0,0	0	0,0
12. Sözcükler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular.	20-30	15	2	13,3	6	40,0	6	40,0	1	6,7	0	0,0
	31 ve üstü	25	6	24,0	9	36,0	10	40,0	0	0,0	0	0,0
Kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemleri												
13. Açık uçlu soruları kullanıyorum.	20-30	15	5	33,3	7	46,7	3	20,0	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	9	36,0	9	36,0	7	28,0	0	0,0	0	0,0
14. Kısa cevaplı soruları kullanıyorum.	20-30	15	3	20,0	10	66,7	0	0,0	2	13,3	0	0,0
	31 ve üstü	25	9	36,0	9	36,0	6	24,0	1	4,0	0	0,0
	20-30	15	6	40,0	6	40,0	1	6,7	2	13,3	0	0,0
15. Doldurmalı soruları kullanıyorum.	31 ve üstü	25	11	44,0	3	12,0	10	40,0	1	4,0	0	0,0
	20-30	15	5	33,3	4	26,7	5	33,3	1	6,7	0	0,0
16. Çalışma kâğıtları kullanıyorum.	31 ve üstü	25	9	36,0	8	32,0	6	24,0	2	8,0	0	0,0
	20-30	15	7	46,7	6	40,0	2	13,3	0	0,0	0	0,0
17. Standart testler kullanıyorum.	31 ve üstü	25	7	28,0	5	20,0	8	32,0	5	20,0	0	0,0

19. Eşleştirme testleri kullanıyorum.	20-30	15	4	26,7	2	13,3	6	40,0	2	13,3	1	6,7
	31 ve üstü	25	5	20,0	2	8,0	10	40,0	7	28,0	1	4,0
20. Öz değerlendirme formları kullanıyorum.	20-30	15	2	13,3	2	13,3	3	20,0	7	46,7	1	6,7
	31 ve üstü	25	5	20,0	5	20,0	12	48,0	3	12,0	0	0,0
21. Gözlem formları kullanıyorum.	20-30	15	2	13,3	3	20,0	1	6,7	7	46,7	2	13,3
	31 ve üstü	25	7	28,0	2	8,0	9	36,0	6	24,0	1	4,0
Kullanılan öğretim yöntemleri												
22. Tümevarım yöntemini kullanıyorum.	20-30	15	5	33,3	5	33,3	3	20,0	2	13,3	0	0,0
	31 ve üstü	25	9	36,0	8	32,0	7	28,0	1	4,0	0	0,0
23. Tümdengelim yöntemini kullanıyorum.	20-30	15	5	33,3	5	33,3	2	13,3	3	20,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	7	28,0	10	40,0	5	20,0	3	12,0	0	0,0
24. Drama tekniğini kullanıyorum.	20-30	15	0	0,0	3	20,0	9	60,0	2	13,3	1	6,7
	31 ve üstü	25	7	28,0	9	36,0	7	28,0	2	8,0	0	0,0
25. Soru- cevap tekniğini kullanıyorum.	20-30	15	9	60,0	6	40,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	12	48,0	12	48,0	1	4,0	0	0,0	0	0,0
26. Gösteri tekniğini kullanıyorum.	20-30	15	4	26,7	2	13,3	5	33,3	3	20,0	1	6,7
	31 ve üstü	25	6	24,0	8	32,0	7	28,0	4	16,0	0	0,0
27. Beyin fırtınası yöntemini kullanıyorum.	20-30	15	5	33,3	4	26,7	2	13,3	3	20,0	1	6,7
	31 ve üstü	25	11	44,0	11	44,0	1	4,0	2	8,0	0	0,0
28. Kubaşık öğrenme yöntemini kullanıyorum.	20-30	15	1	6,7	4	26,7	7	46,7	3	20,0	0	0,0
	31 ve üstü	25	5	20,0	8	32,0	2	8,0	6	24,0	4	16,0
29. Görsel ve işitsel materyallerden yararlanıyorum.	20-30	15	4	26,7	3	20,0	7	46,7	1	6,7	0	0,0
	31 ve üstü	25	5	20,0	13	52,0	7	28,0	0	0,0	0	0,0
30. Kuralları metin veya cümle bütünlüğü ve bağlamı içerisinde ele alarak öğrencilere kavratmaya çalışıyorum.	20-30	15	7	46,7	7	46,7	0	0,0	1	6,7	0	0,0
	31 ve üstü	25	13	52,0	10	40,0	2	8,0	0	0,0	0	0,0
31. Anlatma (Düz Anlatım) yöntemini kullanıyorum.	20-30	15	4	26,7	8	53,3	2	13,3	1	6,7	0	0,0
	31 ve üstü	25	6	24,0	11	44,0	5	20,0	3	12,0	0	0,0

“Atasözünü anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.” , “Deyimlerin anlam özelliklerini kavrayıp bunları uygun durumlarda kullanır.” , “Özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.” , “Öz değerlendirme formları kullanıyorum.” , “Gözlem formları kullanıyorum.” , “Drama tekniğini kullanıyorum.” , “Kubaşık öğrenme yöntemini kullanıyorum.” ve “Görsel ve işitsel materyallerden yararlanıyorum.” durumlarına ilişkin görüşleri arasında fark olduğunu ve diğer maddelere ilişkin görüşleri arasında fark olmadığını göstermektedir.

Tablo incelenmeye devam edildiğinde, “Atasözünü anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.” ve “Deyimlerin anlam özelliklerini kavrayıp bunları uygun durumlarda kullanır.” durumlarına ilişkin 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin %60’ı orta derecede katılıyorum iken 31 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin %48’i çoğunlukla katılıyorum; “Özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.” durumuna ilişkin 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin %53,3 orta derecede katılıyorum iken 31 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin %44’ü çoğunlukla katılıyorum; “Öz değerlendirme formları kullanıyorum.” durumuna ilişkin 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin %46,7’si çok az katılıyorum iken 31 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin %48’i orta derecede katılıyorum; “Gözlem formları kullanıyorum.” durumuna ilişkin 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin %46,7’si çok az katılıyorum iken 31 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin %36’sı orta derecede katılıyorum; “Drama tekniğini kullanıyorum.” durumuna ilişkin 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin %60’ı orta derecede katılıyorum iken 31 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin %36’sı çoğunlukla katılıyorum; “Kubaşık öğrenme yöntemini kullanıyorum.” durumuna ilişkin 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin %46,7’si orta derecede katılıyorum iken 31 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin %32’si çoğunlukla katılıyorum; “Görsel ve işitsel materyallerden yararlanıyorum.” durumuna ilişkin 20-30 yaş arasındaki öğretmenlerin %46,7’si orta derecede katılıyorum iken 31 ve üstü yaş arasındaki öğretmenlerin %52’si çoğunlukla katılıyorum şeklindedir.

Bulgulardan elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin yaşlarına göre anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yöntemlerine ilişkin görüşleri arasında pek fark olmadığını göstermektedir. Farkın az olması, yaşı büyük olan öğretmenlerin tecrübesine dayandırılabilir.

Öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre

Anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yöntemlere ilişkin öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre görüşleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla tanımlayıcı istatistiklerden frekans ve yüzde değerleri ve bulgular Tablo 4. 'te verilmiştir.

Tablo 4. Anlam Bilgisi Konularının Öğretiminde ve Ölçme Değerlendirilmesinde Kullandıkları Yönteme İlişkin Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Görüşleri Arasındaki Farklılıkları

	Fakülte	Kişi Sayısı	Tamamen Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Orta derecede Katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin sözcükleri, atasözlerini, deyimleri, özdeyişleri, zıt anlam ilişkisini, eşselliği, sözcüklerin yakın anlamlılığını vb. kullanmayı kavrama durumları												
1. Sözcüklerin temel anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.	Eğitim Fakültesi	35	12	34,3	17	48,6	5	14,3	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	4	80,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
2. Sözcüklerin yan anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.	Eğitim Fakültesi	35	5	14,3	10	28,6	16	45,7	4	11,4	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	2	40,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
3. Sözcüklerin mecaz anlamıyla kullanımını kavramaktadır.	Eğitim Fakültesi	35	5	14,3	19	54,3	7	20,0	4	11,4	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0
4. Sözcüklerin terim anlamıyla kullanımını kavramaktadır.	Eğitim Fakültesi	35	3	8,6	13	37,1	17	48,6	2	5,7	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	2	40,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
5. Atasözünü anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.	Eğitim Fakültesi	35	1	2,9	15	42,9	19	54,3	0	0,0	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	2	40,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
6. Deyimlerin anlam özelliklerini kavrayıp bunları uygun durumlarda kullanır.	Eğitim Fakültesi	35	3	8,6	12	34,3	19	54,3	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	2	40,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
7. Özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.	Eğitim Fakültesi	35	3	8,6	18	51,4	12	34,3	1	2,9	1	2,9
	Diğer	5	4	80,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0
8. Sözcükler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	Eğitim Fakültesi	35	22	62,9	11	31,4	2	5,7	0	0,0	0	0,0
	Diğer	5	4	80,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0
9. Sözcükler arasındaki zıtlık ilişkisini kavrar.	Eğitim Fakültesi	35	20	57,1	10	28,6	4	11,4	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0
10. Türkçede olumsuz anlam ile zıt anlam ilişkisini kavrar.	Eğitim Fakültesi	35	14	40,0	12	34,3	8	22,9	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0
11. Türkçe sözcükler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	Eğitim Fakültesi	35	17	48,6	10	28,6	7	20,0	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	2	40,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
12. Sözcükler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular.	Eğitim Fakültesi	35	5	14,3	14	40,0	15	42,9	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0
Kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemleri												
13. Açık uçlu soruları kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	10	28,6	18	51,4	7	20,0	0	0,0	0	0,0
	Diğer	5	4	80,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0

14. Kısa cevaplı soruları kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	10	28,6	14	40,0	7	20,0	4	11,4	0	0,0
	Diğer	5	4	80,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15. Doldurmalı soruları kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	14	40,0	10	28,6	9	25,7	2	5,7	0	0,0
	Diğer	5	2	40,0	0	0,0	0	0,0	3	60,0	0	0,0
16. Çalışma kâğıtları kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	9	25,7	9	25,7	9	25,7	7	20,0	1	2,9
	Diğer	5	3	60,0	2	40,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
17. Standart testler kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	10	28,6	7	20,0	13	37,1	4	11,4	1	2,9
	Diğer	5	3	60,0	0	0,0	0	0,0	2	40,0	0	0,0
18. Süreç gelişim dosyaları kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	5	14,3	6	17,1	11	31,4	10	28,6	3	8,6
	Diğer	5	2	40,0	0	0,0	0	0,0	3	60,0	0	0,0
19. Eşleştirme testleri kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	6	17,1	4	11,4	16	45,7	7	20,0	2	5,7
	Diğer	5	3	60,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0	0	0,0
20. Öz değerlendirme formları kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	5	14,3	5	14,3	14	40,0	10	28,6	1	2,9
	Diğer	5	1	20,0	1	20,0	0	0,0	3	60,0	0	0,0
21. Gözlem formları kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	8	22,9	3	8,6	11	31,4	10	28,6	3	8,6
	Diğer	5	1	20,0	1	20,0	3	60,0	0	0,0	0	0,0
Kullanılan öğretim yöntemleri												
22. Tümevarım yöntemini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	11	31,4	13	37,1	9	25,7	2	5,7	0	0,0
	Diğer	5	2	40,0	3	60,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
23. Tümdengelim yöntemini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	9	25,7	14	40,0	8	22,9	4	11,4	0	0,0
	Diğer	5	2	40,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0	2	40,0
24. Drama tekniğini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	6	17,1	13	37,1	13	37,1	3	8,6	0	0,0
	Diğer	5	3	60,0	1	20,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0
25. Soru- cevap tekniğini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	17	48,6	17	48,6	1	2,9	0	0,0	0	0,0
	Diğer	5	4	80,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
26. Gösteri tekniğini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	7	20,0	13	37,1	8	22,9	6	17,1	1	2,9
	Diğer	5	3	60,0	1	20,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0
27. Beyin fırtınası yöntemini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	12	34,3	15	42,9	2	5,7	5	14,3	1	2,9
	Diğer	5	4	80,0	0	0,0	1	20,0	0	0,0	0	0,0
28. Kubaşık öğrenme yöntemini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	4	11,4	12	34,3	9	25,7	8	22,9	2	5,7
	Diğer	5	3	60,0	0	0,0	0	0,0	1	20,0	1	20,0
29. Görsel ve işitsel materyallerden yararlanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	8	22,9	14	40,0	12	34,3	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	1	20,0	2	40,0	2	40,0	0	0,0	0	0,0
30. Kuralları metin veya cümle bütünlüğü ve bağlamı içerisinde ele alarak öğrencilere kavratmaya çalışıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	16	45,7	16	45,7	2	5,7	1	2,9	0	0,0
	Diğer	5	5	100,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
31. Anlatma (Düz Anlatım) yöntemini kullanıyorum.	Eğitim Fakültesi	35	8	22,9	17	48,6	8	22,9	2	5,7	0	0,0
	Diğer	5	2	40,0	1	20,0	0	0,0	2	40,0	0	0,0

Tablo incelendiğinde bulgular, anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yöntemlere ilişkin öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre “Sözcüklerin yan anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.” , “Sözcüklerin terim anlamıyla kullanımını kavramaktadır.” , “Atasözünü anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.” , “Deyimlerin anlam özelliklerini kavrayıp bunları uygun durumlarda kullanır.” , “Doldurmalı soruları kullanıyorum.” , “Süreç gelişim dosyaları kullanıyorum.” , “Eşleştirme testleri kullanıyorum.” , “Öz değerlendirme

formları kullanıyorum.” durumlarına ilişkin görüşleri arasında fark olduğunu ve diğer maddelere ilişkin görüşleri arasında fark olmadığını göstermektedir.

Tablo incelenmeye devam edildiğinde, “Sözcüklerin yan anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.” durumuna ilişkin eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %45,7’si orta derecede katılıyorum iken diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %60’ı tamamen katılıyorum; “Sözcüklerin terim anlamıyla kullanımını kavramaktadır.” durumuna ilişkin eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %48,6’sı orta derecede katılıyorum iken diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %60’ı tamamen katılıyorum; “Atasözünü anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.” ve “Deyimlerin anlam özelliklerini kavrayıp bunları uygun durumlarda kullanır.” durumlarına ilişkin eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %54,3’ü orta derecede katılıyorum iken diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %60’ı tamamen katılıyorum; “Doldurmalı soruları kullanıyorum.” durumuna ilişkin eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %40’ı tamamen katılıyorum iken diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %40’ı çok az katılıyorum; “Süreç gelişim dosyaları kullanıyorum.” durumuna ilişkin eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %31,4’ü orta derecede katılıyorum iken diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %60’ı çok az katılıyorum; “Eşleştirme testleri kullanıyorum.” durumuna ilişkin eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %45,7’si orta derecede katılıyorum iken diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %60’ı tamamen katılıyorum; “Öz değerlendirme formları kullanıyorum.” durumuna ilişkin eğitim fakültesinden mezun öğretmenlerin %40’ı orta derecede katılıyorum iken diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin %60’ı çok az katılıyorum şeklindedir.

Bu sonuçlar, eğitim fakültesi mezunlarının diğer fakülte mezunlarına kıyasla öğrencilerin anlam bilgisi konularında öğrenci başarı düzeyi ölçütlerinin farklı olduğu göstermektedir. Yani anlam bilgisi konularının öğretiminde, eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin diğer fakülte mezunu öğretmenlerine kıyasla öğrencilerden daha çok şey beklemekte olduğu söylenebilir. Kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemlerinde eğitim fakültesi mezunlarının ölçme-değerlendirme yöntemlerini diğer fakülte mezunlarına kıyasla daha çok kullandığı söylenebilir.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre

Anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yöntemlere ilişkin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre görüşleri arasında fark olup olmadığını anlamak amacıyla tanımlayıcı istatistiklerden frekans ve yüzde değerleri ve bulgular Tablo 5.’te verilmiştir.

Tablo 5. Anlam Bilgisi Konularının Öğretiminde ve Ölçme Değerlendirilmesinde Kullandıkları Yönteme İlişkin Öğretmenlerin Mesleki Kıdemlerine Göre Görüşleri Arasındaki Farklılıkları

	Kıdem	Kişi Sayısı	Tamamen Katılıyorum		Çoğunlukla Katılıyorum		Orta derecede Katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç Katılmıyorum	
			5		4		3		2		1	
			f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin sözcükleri, atasözlerini, deyimleri, özdeyişleri, zıt anlam ilişkisini, eşselliği, sözcüklerin yakın anlamlılığını vb. kullanmayı kavrama durumları												
1. Sözcüklerin temel anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.	1-5 yıl	8	3	37,5	2	25,0	2	25,0	1	12,5	0	0,0
	6-10 yıl	13	5	38,5	8	61,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	8	42,1	8	42,1	3	15,8	0	0,0	0	0,0
2. Sözcüklerin yan anlamıyla kullanımını kavramaktadırlar.	1-5 yıl	8	0	0,0	2	25,0	4	50,0	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	3	23,1	3	23,1	7	53,8	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	4	21,1	6	31,8	7	31,6	2	10,5	0	0,0
3. Sözcüklerin mecaz anlamıyla kullanımını kavramaktadır.	1-5 yıl	8	1	12,5	4	50,0	3	37,5	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	4	30,8	7	53,8	2	15,4	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	4	21,1	9	47,4	4	21,1	2	10,5	0	0,0

4. Sözcüklerin terim anlamıyla kullanımını kavramaktadır.	1-5 yıl	8	0	0,0	2	25,0	4	50,0	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	3	23,1	3	23,1	7	53,8	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	4	21,1	4	21,1	6	31,6	5	26,3	0	0,0
5. Atasözünü anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.	1-5 yıl	8	0	0,0	2	25,0	6	75,0	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	1	7,7	5	38,5	7	53,8	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	4	21,1	7	36,8	8	42,1	0	0,0	0	0,0
6. Deyimlerin anlam özelliklerini kavrayıp bunları uygun durumlarda kullanır.	1-5 yıl	8	0	0,0	3	37,5	5	62,5	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	1	7,7	6	46,2	6	46,2	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	3	15,8	7	36,8	9	47,4	0	0,0	0	0,0
7. Özdeyişler ile mecazlı ifadelerin anlatımlarda kazandığı anlam özelliklerini kavrar ve bunları uygun durumlarda kullanır.	1-5 yıl	8	0	0,0	3	37,5	4	50,0	0	0,0	1	12,5
	6-10 yıl	13	1	7,7	6	46,2	6	46,2	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	4	21,1	6	31,6	8	42,1	1	5,3	0	0,0
8. Sözcükler arasındaki eş anlamlılık ilişkisini kavrar.	1-5 yıl	8	4	50,0	3	37,5	1	12,5	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	10	76,9	1	7,7	1	7,7	1	7,7	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	10	52,6	8	42,1	1	5,3	0	0,0	0	0,0
9. Sözcükler arasındaki zıtlık ilişkisini kavrar.	1-5 yıl	8	5	62,5	2	25,0	1	12,5	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	10	76,9	3	23,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	12	63,2	7	36,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
10. Türkçede olumsuz anlam ile zıt anlam ilişkisini kavrar.	1-5 yıl	8	4	50,0	2	25,0	1	12,5	1	12,5	0	0,0
	6-10 yıl	13	7	53,8	4	30,8	1	7,7	1	7,7	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	6	31,6	9	47,4	4	21,1	0	0,0	0	0,0
11. Türkçe sözcükler arasındaki eş seslilik ilişkisini kavrar ve eş sesli kelimeleri farklı anlamlarıyla kullanır.	1-5 yıl	8	4	50,0	1	12,5	3	37,5	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	9	69,2	3	23,1	1	7,7	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	7	36,8	8	42,1	4	21,1	0	0,0	0	0,0
12. Sözcükler arasındaki yakın anlamlılık ilişkisini fark eder/uygular.	1-5 yıl	8	1	12,5	2	25,0	3	37,5	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	3	23,1	4	30,8	6	46,2	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	5	26,3	4	21,1	10	52,6	0	0,0	0	0,0
Kullanılan ölçme ve değerlendirme yöntemleri												
13. Açık uçlu soruları kullanıyorum.	1-5 yıl	8	3	37,5	2	25,0	3	37,5	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	4	30,8	7	53,8	2	15,4	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	7	36,8	6	31,6	6	31,6	0	0,0	0	0,0
14. Kısa cevaplı soruları kullanıyorum.	1-5 yıl	8	2	25,0	3	37,5	1	12,5	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	2	15,4	11	84,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	8	42,1	5	26,3	5	26,3	1	5,3	0	0,0
15. Doldurmalı soruları kullanıyorum.	1-5 yıl	8	4	50,0	3	37,5	1	12,5	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	6	46,2	4	30,8	2	15,4	1	7,7	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	6	31,6	3	15,8	6	31,6	4	21,1	0	0,0
16. Çalışma kâğıtları kullanıyorum.	1-5 yıl	8	2	25,0	4	50,0	2	25,0	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	7	53,8	1	7,7	5	38,5	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	5	26,3	7	36,8	4	21,1	3	15,8	0	0,0
17. Standart testler kullanıyorum.	1-5 yıl	8	5	62,5	3	37,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	4	30,8	4	30,8	4	30,8	1	7,7	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	5	26,3	5	26,3	6	31,6	3	15,8	0	0,0

18. Süreç gelişim dosyaları kullanıyorum.	1-5 yıl	8	4	50,0	2	25,0	0	0,0	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	1	7,7	3	23,1	5	38,5	4	30,8	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	3	15,8	2	10,5	1	5,3	10	52,6	3	15,8
19. Eşleştirme testleri kullanıyorum.	1-5 yıl	8	1	12,5	1	12,5	4	50,0	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	5	38,5	2	15,4	5	38,5	1	7,7	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	3	15,8	1	5,3	7	36,8	6	31,6	2	10,5
20. Öz değerlendirme formları kullanıyorum.	1-5 yıl	8	2	25,0	1	12,5	0	0,0	5	62,5	0	0,0
	6-10 yıl	13	1	7,7	3	23,1	3	23,1	6	46,2	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	5	26,3	2	10,5	5	26,3	5	26,3	2	10,5
21. Gözlem formları kullanıyorum.	1-5 yıl	8	4	50,0	1	12,5	0	0,0	2	25,0	1	12,5
	6-10 yıl	13	4	30,8	1	7,7	3	23,1	5	38,5	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	3	15,8	2	10,5	9	47,4	3	15,8	2	10,5
Anlam bilgisi konularının öğretiminde,												
22. Tümevarım yöntemini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	2	25,0	4	50,0	0	0,0	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	5	38,5	4	30,8	4	30,8	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	6	31,6	5	26,3	7	36,8	1	5,3	0	0,0
23. Tümdengelim yöntemini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	3	37,5	2	25,0	2	25,0	1	12,5	0	0,0
	6-10 yıl	13	5	38,5	4	30,8	2	15,4	2	15,4	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	5	26,3	8	42,1	4	21,1	0	0,0	2	10,5
24. Drama tekniğini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	0	0,0	0	0,0	5	62,5	2	25,0	1	12,5
	6-10 yıl	13	1	7,7	5	38,5	6	46,2	1	7,7	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	6	31,6	5	26,3	7	36,8	1	5,3	0	0,0
25. Soru- cevap tekniğini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	5	62,5	3	37,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	6	46,2	7	53,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	8	42,1	7	36,8	3	15,8	1	5,3	0	0,0
26. Gösteri tekniğini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	1	12,5	1	12,5	4	50,0	2	25,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	2	15,4	1	7,7	6	46,2	3	23,1	1	7,7
	11 yıl ve üstü	19	5	26,3	4	21,1	8	42,1	2	10,5	0	0,0
27. Beyin fırtınası yöntemini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	3	37,5	2	25,0	1	12,5	1	12,5	1	12,5
	6-10 yıl	13	4	30,8	6	46,2	1	7,7	2	15,4	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	9	47,4	8	42,1	1	5,3	1	5,3	0	0,0
28. Kubaşık öğrenme yöntemini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	0	0,0	2	25,0	1	12,5	3	37,5	2	25,0
	6-10 yıl	13	1	7,7	2	15,4	7	53,8	3	23,1	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	6	31,6	6	31,6	1	5,3	3	15,8	3	15,8
29. Görsel ve işitsel materyallerden yararlanıyorum.	1-5 yıl	8	2	25,0	1	12,5	4	50,0	1	12,5	0	0,0
	6-10 yıl	13	3	23,1	6	46,2	4	30,8	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	4	21,1	10	52,6	5	26,3	0	0,0	0	0,0
30. Kuralları metin veya cümle bütünlüğü ve bağlamı içerisinde ele alarak öğrencilere kavratmaya çalışıyorum.	1-5 yıl	8	5	62,5	2	25,0	0	0,0	1	12,5	0	0,0
	6-10 yıl	13	5	38,5	8	61,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	11	57,9	7	36,8	1	5,3	0	0,0	0	0,0
31. Anlatma (Düz Anlatım) yöntemini kullanıyorum.	1-5 yıl	8	2	25,0	6	75,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
	6-10 yıl	13	2	15,4	6	46,2	3	23,1	2	15,4	0	0,0
	11 yıl ve üstü	19	6	31,6	7	36,8	3	15,8	3	15,8	0	0,0

Tablo incelendiğinde bulgular, anlam bilgisi konularının öğretilmesinde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yönteme ilişkin öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre

“Süreç gelişim dosyaları kullanıyorum.” , “Gözlem formları kullanıyorum.” , “Kubaşık öğrenme yöntemini kullanıyorum.” ve “Görsel ve işitsel materyallerden yararlanıyorum.” durumlarına ilişkin görüşleri arasında fark olduğunu ve diğer maddelere ilişkin görüşleri arasında fark olmadığını göstermektedir.

Tablo incelenmeye devam edildiğinde, “Süreç gelişim dosyaları kullanıyorum.” durumuna ilişkin 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %50 tamamen katılıyorum, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %38,5’i orta derecede katılıyorum iken 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin %52,6’sı çok az katılıyorum; “Gözlem formları kullanıyorum.” durumuna ilişkin 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %62,5’i çok az katılıyorum, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %38,5’i orta derecede katılıyorum iken 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin %47,6’sı orta derecede katılıyorum; “Kubaşık öğrenme yöntemini kullanıyorum.” durumuna ilişkin 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %37,5’i çok az katılıyorum, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %53,8’i orta derecede katılıyorum iken 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin %31,6’sı çoğunlukla katılıyorum; “Görsel ve işitsel materyallerden yararlanıyorum.” durumuna ilişkin 1-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %50’si orta derecede katılıyorum, 6-10 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin %46,2’si çoğunlukla katılıyorum iken 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin %52,6’sı çoğunlukla katılıyorum şeklindedir.

Bu sonuçlar, mesleki kıdemi en az olan öğretmenlerin “Süreç gelişim dosyaları kullanıyorum.” ve “Gözlem formları kullanıyorum.” durumlarına tamamen katıldıkları göstermektedir. Mesleki kıdemi az olan öğretmenlerin, mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlere kıyasla süreç gelişim dosyası ve gözlem formları hakkında daha bilgili oldukları, bunları kullanmakta zorlanmadıkları ve bunlara daha yatkın oldukları söylenebilir. Ayrıca mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin tecrübelerinden kaynaklandığı düşünülerek anlam bilgisi konularının öğretiminde mesleki kıdemi az olan öğretmenlere kıyasla kubaşık öğrenme ile görsel ve işitsel materyalleri kullanmayı daha çok tercih ettiği söylenebilir.

Öğretmenlerin açık uçlu olarak yöneltilen 32-35.sorulara verdikleri yanıtlarla ilgili bulgular ve bu bulgularla ilgili yorum aşağıda verilmiştir:

32. Yeni Türkçe programında temel yaklaşım olarak kabul edilen yapılandırmacı yaklaşım modelinin anlam bilgisi konularının öğretimindeki katkısına ilişkin öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bulgular ve yorum

Öğretmen görüşlerinden elde edilen bulgulardan hareketle, yapılandırmacı yaklaşımın yeterli olmadığını düşünenler olmakla birlikte okulların fiziki yetersizliklerinden kaynaklanan uygulama sorunları yaşandığını, öğrencileri daha etkin kıldığı için öğrenmede kalıcılık sağladıklarını düşünen öğretmenlerde yer almaktadır. Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımla ilgili yüzeysel bilgiye sahip oldukları da söylenebilir.

33. Anlam bilgisi konularının öğretiminde karşılaşılan sıkıntılara ilişkin öğretmenlerin görüşleri ile ilgili bulgular ve yorum

Öğretmenler, anlam bilgisi konularının öğretiminde soyut ve mecazlı söyleyişlerin yan ve terim anlamla ilgili konuları kavratmakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının yetersiz olduğu bunun da anlam bilgisi konularının öğretiminde temel sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, terim anlam, yakın anlam ve eş anlamlı sözcüklerin öğretiminde sıkıntılar yaşandığı söylenebilir. Burada öğretmenlerin bu konuların öğretiminde kullandıkları geleneksel öğretim yöntem ve teknikleri yerine, çağdaş öğretim yöntem ve teknikleri (beyin fırtınası, çoklu zekâ kuramı gibi) kullanmaları gerektiği söylenebilir.

	Cinsiyet	N	Oran (%)	Okul Türü		Okul Türü		Meslek		Meslek		Okuma Süresi		Okuma Süresi		Okuma Süresi		Okuma Süresi			
				Ortaokul	Lise	Ortaokul	Lise	İşçi	Memur	Esnaf	Serbest	500 ve altı	500-1000	1000-2000	2000-üstü	3-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30
Çizgi Roman	Erkek	74	48,0	ortaokul	51	33,6	ortaokul	46	32,9	Esnaf	37	23,9	1000-2000	39	25,8	3	51	34,5	3	28	18,9
				lise	10	6,58	lise	28	20	Serbest	49	31,6	2000-üstü	16	10,6	4	30	20,3	4	49	33,1
				üniversite	10	6,58	üniversite	17	12,1	İşsiz	3	1,94	500 ve altı	6	17,1	5	14	9,46	5	65	43,9
	Kız	9	27,2	ilkokul	11	32,4	ilkokul	7	21,9	İşçi	15	48,4	500 ve altı	6	17,1	1	7	18,9	1	1	3,23
				Memur	3	9,68	500-1000	11	31,4	2	12	32,4	2	2	6,45						
				Esnaf	6	19,4	1000-2000	15	42,9	3	12	32,4	3	4	12,9						
Erkek	24	72,7	ortaokul	15	44,1	ortaokul	8	25	Esnaf	6	19,4	1000-2000	15	42,9	4	5	13,5	4	7	22,6	
			lise	4	11,8	lise	11	34,4	Serbest	7	22,6	2000-üstü	3	8,57	5	0	0	5	17	54,8	
			üniversite	4	11,8	üniversite	6	18,8	İşsiz	0	0	500 ve altı	6	17,1	6	1	2,7	5	17	54,8	
Diğer	Kız	4	36,3	ilkokul	1	9,09	ilkokul	1	9,09	İşçi	3	27,3	500 ve altı	3	27,3	1	0	0	1	0	0
				Memur	5	45,5	500-1000	3	27,3	2	2	22,2	2	1	10						
				Esnaf	1	9,09	1000-2000	5	45,5	3	5	55,6	3	1	10						
	Erkek	7	63,6	ortaokul	4	36,4	ortaokul	4	36,4	Esnaf	1	9,09	1000-2000	5	45,5	4	2	22,2	4	3	30
				lise	4	36,4	lise	4	36,4	Serbest	2	18,2	2000-üstü	0	0	5	0	0	5	5	50
				üniversite	2	18,2	üniversite	2	18,2	İşsiz	0	0	500 ve altı	6	17,1	6	0	0	5	5	50

“Ne tür yayımları daha sık okuyorsunuz?” sorusuna 376 öğrenciden; 21 öğrencinin dergi, 85 öğrencinin kitap, 72 öğrencinin roman, 33 öğrencinin çizgi roman, 11 öğrencinin diğer metin türlerinde, 154 öğrencinin ise hikâye türünde metinler okuduğu görülmektedir. Anketlerin tümüne bakıldığında öğrencilerin % 40’ının hikâye metni okuduğu görülmektedir.

Hikâye okuyanların %53,29'unun annesinin ilkökul, % 49' unun da babasının ilkökul mezunu olduğu görülmektedir. Hikâye okuyan öğrencilerin % 31.61'inin babasının serbest meslek olduğu görülmektedir. Yine anketleri değerlendirdiğimizde en çok okunan metin türü olan hikâye okuyan öğrencilerimizin %34,44'ünün aylık gelirinin 500 TL ve altı olduğu görülmektedir. Bu metin türü okuyan öğrencilerin %34,46'sı 3 kardeştir. Hikâye okuyan öğrencilerin %43,92'sinin Türkçe dersi notunun 5 olduğu gözlemlenmektedir. Bu maddenin geneline bakıldığında öğrencilerin okullarda veya günlük hayatta en çok hikâye okudukları görülmektedir. Hikâye okuyan öğrencilerin %43,92'sinin Türkçe dersi notunun 5 olduğu gözlemlenmektedir. Bu maddenin geneline bakıldığında öğrencilerin okullarda veya günlük hayatta en çok hikâye okudukları görülmektedir. Bu sonucun çıkmasında, 6. Sınıf öğrencilerinin, yaşamı en gerçek ve en geniş boyutlarıyla ele alan, yaşanan ya da tasarlanan olayları, tutkuları, istekleri çözümlen hikâye ve roman türüne ilginin arttığı 11-14 yaş grubunda olmalarının büyük payı olduğu söylenebilir.

Dilbilgisi konularında yaşanan güçlükler göre;

Öğrencilere yöneltilen "Dil bilgisi konularından hangisini/hangilerini anlamakta güçlük çekiyorsunuz?" sorusuna ait bulgu ve yorumlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Dil Bilgisi Konularında Yaşanan Güçlükler Hakkındaki Öğrenci Görüşleri

	Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Anne eğitim		Baba eğitim		Babanın işi		Aylık Gelir		Kardeş Sayısı		Not Ortalaması													
				Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde												
Temel Anlam	Kız	33	51,6	İlkökul	35	57,4	İlkökul	23	37,7	İşçi	18	31,6	500 ve altı	18	31,6	1	3	5,08	1	3	5,45						
										Memur	8	14		500-1000	25	43,9	2	13	22	2	3	5,45					
										Esnaf	13	22,8		1000-2000	9	15,8	3	19	32,2	3	13	23,6					
										Serbest	17	29,8			4	14	23,7	4	22	40							
	Erkek	31	48,4	ortaokul	15	24,6	ortaokul	23	37,7	İşsiz	1	1,75	2000-üstü	5	8,77	5	5	8,47	5	14	25,5						
																üniversite	2	3,28				üniversite	3	4,92	6	5	8,47
																lise	9	14,8				lise	12	19,7	5	5	8,47
																5	16,45	5				16,45					
Kız	47	56	İlkökul	40	50,6	İlkökul	26	31,7	İşçi	34	41,5	500 ve altı	21	28,4	1	2	2,53	1	1	1,28							
									Memur	5	6,1		500-1000	18	24,3	2	13	16,5	2	4	5,13						

Yan anlam		Mecaz anlam		Terim anlam																																																							
Erkek	37	44	üniversite	2	2,53	lise	4	5,06	ortaokul	33	41,8	Serbest	23	28	Esnaf	17	20,7	1000-2000	29	39,2	İşsiz	3	3,66	2000-üstü	6	8,11	İşçi	24	40	500 ve altı	13	20,6	1	2	3,17	1	4	6,15																					
																																							üniversite	9	11	İşsiz	3	3,66	2000-üstü	6	8,11	İşçi	24	40	500 ve altı	13	20,6	1	2	3,17	1	4	6,15
Erkek	48	67,6	üniversite	3	4,76	lise	8	12,7	ortaokul	25	39,7	Serbest	15	25	Esnaf	14	23,3	1000-2000	19	30,2	İşsiz	0	0	2000-üstü	9	14,3	Memur	7	11,7	500-1000	22	34,9	2	16	25,4	2	5	7,69																					
																																							Erkek	48	67,6	üniversite	3	4,76	lise	8	12,7	ortaokul	25	39,7	Serbest	15	25	Esnaf	14	23,3	1000-2000	19	30,2
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6	İşsiz	0	0	2000-üstü	4	19	Memur	3	14,3	500-1000	9	42,9	2	3	15	2	1	4,55																					
																																							Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8	lise	5	28,6	ortaokul	6	28,6	Serbest	5	23,8	Esnaf	7	33,3	1000-2000	6	28,6
Erkek	13	44,8	üniversite	5	23,8																																																						

		Atasözü, deyim ve özdeyişler		Erkek		Kız		İlkokul		Ortaokul		Lise		Üniversite		İşsiz		Serbest		Esnaf		Memur		İşçi																																						
																										36	48	30	41,7	20	28,2	10	13,3	17	22,7	18	24	5	6,94	13	18,3	4	11	3	32	2	18	10	40													
Eş anlamlılık	Erkek	18	66,7	12	54,5	8	32	3	13,6	11	44	2	8	1	3,7	4	14,8	7	25,9	5	18,5	10	37	5	19,2	1	0	1	1	3,85																																
																															İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33	3	12	25	2	2	7,69													
																																																		İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	5	2	8,33	4	2	8,33	5	13	50
Kız	9	33,3	7	31,8	4	16	5	6,94	13	18,3	4	11	15,7	4	20	28,6																																														
																	İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	5	2	8,33	4	7	26,9																																				
Kız	15	65,2	12	52,2	8	34,8	2	8,7	4	17,4	1	4,35	5	23,8	6	1											5	10	5	14	60,9																															
																	Erkek	8	34,8	6	26,1	5	21,7	6	26,1	4						17,4	1	4,35	5	23,8	6	1	5	10	5	14	60,9																			
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	9	42,9	4	5	25	4	2	8,7																																																		
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	1	4,76	1	0	1	1	4,35																																						
Erkek	8	34,8	3	13	6	26,1	4	17,4	6	28,6	4	17,4													4	17,4	6	28,6	2	4	20	2	0																													
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	6	26,1	4	17,4	6	28,6	4										17,4	6	28,6	2	4	20	2	0																					
Kız	9	33,3	7	31,8	4	16	5	6,94	13	18,3	4	11													15,7	4	20	28,6																																		
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2					8,33	3	12	25	2	2	7,69																											
Erkek	18	66,7	12	54,5	8	32	3	13,6	11	44	2	8													1	3,7	4	14,8								7	25,9	5	18,5	10	37	5	19,2	1	0	1	1	3,85														
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2					8,33	3	12	25	2	2	7,69																											
Kız	15	65,2	12	52,2	8	34,8	2	8,7	4	17,4	1	4,35													5	23,8	6	1								5	10	5	14	60,9																						
													Erkek	8	34,8	3	13	6	26,1	4	17,4	6	28,6	4					17,4	6	28,6	2	4	20	2						0																					
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	9	42,9	4	5	25	4	2	8,7																																																		
													Kız	9	33,3	7	31,8	4	16	5	6,94	13	18,3	4	11	15,7	4	20	28,6																																	
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33																		3	12	25	2	2	7,69																											
													Erkek	18	66,7	12	54,5	8	32	3	13,6	11	44	2	8	1	3,7	4	14,8							7	25,9	5	18,5	10	37	5	19,2	1	0	1	1	3,85														
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33																		3	12	25	2	2	7,69																											
													Kız	15	65,2	12	52,2	8	34,8	2	8,7	4	17,4	1	4,35	5	23,8	6	1							5	10	5	14	60,9																						
Erkek	8	34,8	3	13	6	26,1	4	17,4	6	28,6	4	17,4																		6	28,6	2	4	20	2						0																					
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	9	42,9	4	5	25	4	2	8,7																																					
Kız	9	33,3	7	31,8	4	16	5	6,94	13	18,3	4	11														15,7	4	20	28,6																																	
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33					3	12	25	2	2	7,69																											
Erkek	18	66,7	12	54,5	8	32	3	13,6	11	44	2	8														1	3,7	4	14,8							7	25,9	5	18,5	10	37	5	19,2	1	0	1	1	3,85														
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33					3	12	25	2	2	7,69																											
Kız	15	65,2	12	52,2	8	34,8	2	8,7	4	17,4	1	4,35														5	23,8	6	1							5	10	5	14	60,9																						
													Erkek	8	34,8	3	13	6	26,1	4	17,4	6	28,6	4	17,4					6	28,6	2	4	20	2						0																					
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	9	42,9	4	5	25	4	2	8,7																																																		
													Kız	9	33,3	7	31,8	4	16	5	6,94	13	18,3	4	11	15,7	4	20	28,6																																	
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33																		3	12	25	2	2	7,69																											
													Erkek	18	66,7	12	54,5	8	32	3	13,6	11	44	2	8	1	3,7	4	14,8							7	25,9	5	18,5	10	37	5	19,2	1	0	1	1	3,85														
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33																		3	12	25	2	2	7,69																											
													Kız	15	65,2	12	52,2	8	34,8	2	8,7	4	17,4	1	4,35	5	23,8	6	1							5	10	5	14	60,9																						
Erkek	8	34,8	3	13	6	26,1	4	17,4	6	28,6	4	17,4																		6	28,6	2	4	20	2						0																					
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	9	42,9	4	5	25	4	2	8,7																																					
Kız	9	33,3	7	31,8	4	16	5	6,94	13	18,3	4	11														15,7	4	20	28,6																																	
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33					3	12	25	2	2	7,69																											
Erkek	18	66,7	12	54,5	8	32	3	13,6	11	44	2	8														1	3,7	4	14,8							7	25,9	5	18,5	10	37	5	19,2	1	0	1	1	3,85														
													İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33					3	12	25	2	2	7,69																											
Kız	15	65,2	12	52,2	8	34,8	2	8,7	4	17,4	1	4,35														5	23,8	6	1							5	10	5	14	60,9																						
													Erkek	8	34,8	3	13	6	26,1	4	17,4	6	28,6	4	17,4					6	28,6	2	4	20	2						0																					
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	9	42,9	4	5	25	4	2	8,7																																																		
													Kız	9	33,3	7	31,8	4	16	5	6,94	13	18,3	4	11	15,7	4	20	28,6																																	
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	7	26,9	6	2	8,33	5	2	8,33																		3	12	25	2	2	7,69																											
													Erkek	18	66,7	12	54,5	8	32	3	13,6	11	44	2	8	1	3,7	4	14,8							7	25,9	5	18,5	10	37	5	19,2	1	0	1	1	3,85														
İşsiz	2000-üstü	1000-2000	5																																																											

		<i>Kısmen etkilidir</i>										<i>Etkili değildir</i>									
		Erkek					Kız					Erkek					Kız				
		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)		Oran (%)	
		60		48,4		20		40		30		60		20		40		30		60	
		İlkokul		İlkokul		İlkokul		İlkokul		İlkokul		İlkokul		İlkokul		İlkokul		İlkokul		İlkokul	
		59		44,7		21		45,7		13		28,3		12		27,3		4		8,7	
		Ortaokul		Ortaokul		Ortaokul		Ortaokul		Ortaokul		Ortaokul		Lise		Lise		Lise		Lise	
		43		32,6		13		28,3		17		32,7		11		25		6		11,5	
		Lise		Lise		Lise		Lise		Lise		Lise		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz	
		24		18,2		12		27,3		11		25		1		2		1		2	
		Üniversite		Üniversite		Üniversite		Üniversite		Üniversite		Üniversite		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz	
		6		4,55		4		8,7		6		11,5		1		2		1		2	
		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz		İşsiz	
		1		0,77		1		0,77		1		0,77		1		0,77		1		0,77	
		Serbest		Serbest		Serbest		Serbest		Serbest		Serbest		Serbest		Serbest		Serbest		Serbest	
		32		24,6		7		14		7		14		7		14		7		14	
		Esnaf		Esnaf		Esnaf		Esnaf		Esnaf		Esnaf		Esnaf		Esnaf		Esnaf		Esnaf	
		30		23,1		13		26		13		26		13		26		13		26	
		500-1000		500-1000		500-1000		500-1000		500-1000		500-1000		500-1000		500-1000		500-1000		500-1000	
		26		20		8		16		8		16		8		16		8		16	
		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı		500 ve altı	
		28		7,8		12		3,34		12		3,34		12		3,34		12		3,34	
		1		9		1		4		1		4		1		4		1		4	
		2		31		2		18		2		18		2		18		2		18	
		25,4		7,38		25,4		7,38		25,4		7,38		25,4		7,38		25,4		7,38	
		2		8		2		4		2		4		2		4		2		4	
		31		24,8		31		24,8		31		24,8		31		24,8		31		24,8	
		4		26,4		4		26,4		4		26,4		4		26,4		4		26,4	
		5		38,4		5		38,4		5		38,4		5		38,4		5		38,4	
		18		5,01		18		5,01		18		5,01		18		5,01		18		5,01	
		5		10		5		10		5		10		5		10		5		10	
		6		4,1		6		4,1		6		4,1		6		4,1		6		4,1	
		4		33		4		33		4		33		4		33		4		33	
		33		26,4		33		26,4		33		26,4		33		26,4		33		26,4	
		48		38,4		48		38,4		48		38,4		48		38,4		48		38,4	
		5		18		5		18		5		18		5		18		5		18	
		18		46,2		18		46,2		18		46,2		18		46,2		18		46,2	

Ankete katılan öğrencilerin %51,2'si yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hazırlanmış olan öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerin dil bilgisi konularını öğrenirken daha etkili olduğunu, % 34,5 'i ise etkinliklerin kısmen etkili olduğunu belirtmişlerdir. Etkinliklerin çok etkili olduğunu düşünen öğrencilerin annelerinin %43,65'i ilkökul mezunudur. Babalarının öğrenim durumuna bakıldığında ise %34,07'si ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Bu öğrencilerin babalarının %41,9'unun işçi olduğu ve 33,68'inin ise üç kardeş olduğu gözlemlenmektedir. Yapılan anketlerde etkinlikleri etkili gören öğrencilerin %40,83'ünün Türkçe ders notunun 5 olduğu görülmektedir. Öğrenciler çalışma kitabındaki etkinliklerin gerekli ve etkili olduğunu düşünmektedirler. Bu sonucun çıkması Türkçe öğretimi açısından sevindiricidir. Çünkü Türkçe öğretiminde hedeflenen kazanımların çocuk tarafından içselleştirilmesi ve beceriye dönüştürülmesi dersin işlenişinde yapılan etkinliklere bağlıdır. Bunlar, çocuğun yaşantısı ve anlam evreniyle örtüşmelidir. Çünkü ana dili eğitiminde anlamlı ve kalıcı bir öğrenme, uygulamaların bireyin günlük yaşamında bir karşılık bulmasıyla ilintilidir (Şen ve Turhan, 2013: 55).

Sözlük kullanma durumlarına göre;

“Sözlük kullanıyor musunuz?” sorusuna ait bulgu ve yorumlar Tablo 9’da verilmiştir:

Tablo 9. Sözlük Kullanımı İle İlgili Öğrenci Görüşleri

	Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Anne eğitim		Baba eğitim		Babanın işi		Aylık Gelir		Kardeş Sayısı		Not Ortalaması																			
				Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde																		
Evet	Kız	115	50,7	ilkokul	116	51,1	ilkokul	77	34,1	İşçi	85	37,6	500 ve altı	64	27,7	1	8	3,45	1	4	1,79												
																						Memur	34	15	500-1000	71	30,7	2	54	23,3	2	14	6,28
	Erkek	112	49,3	ortaokul	80	35,2	ortaokul	67	29,6	Esnaf	45	19,9	2000-2000	3	85	36,6	3	42	18,8														
																				İşsiz	5	2,21	2000-üstü	32	13,9	5	12	5,17	5	96	43		
	üniversite	12	5,29	üniversite	30	13,3	İşsiz	5	2,21	2000-üstü	32	13,9	6	23	9,91	5	96	43															

		Bazen										Hayır											
		Erkek					Kız					Erkek					Kız						
		İşsiz		İşçi		Memur	Serbest		Esnaf		İşçi	İşsiz		İşçi		Memur	Serbest		Esnaf		İşçi		
		2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı	2000-üstü	1000-2000	500-1000	500 ve altı		
Bazen	Kız	63	51,2	ilkokul	44	36,7	ilkokul	28	22,8	İşçi	45	38,5	500 ve altı	18	15,8	1	2	1,69	1	2	0,9		
																						Memur	20
Erkek	60	48,8	üniversite	10	8,33	üniversite	25	20,3	İşsiz	0	0	2000-üstü	27	23,7	5	10	8,47	4	25	21,2	4		
																						lise	19
ortaokul	47	39,2	ortaokul	40	32,5	Serbest	30	25,6	1000-2000	32	28,1	3	42	35,6	3	25	11,2						
																		Kız	2	22,2	ilkokul	3	25
Memur	1	6,25	500-1000	7	50	2	1	11,1	2	1	0,45												
												Erkek	7	77,8	üniversite	0	8,33	üniversite	0	40	İşsiz	0	0
lise	1	lise	4	40	İşsiz	0	0	2000-üstü	3	21,4	5												
												ortaokul	8	66,7	ortaokul	4	40	Serbest	5	31,3	1000-2000	3	21,4
Kız	2	22,2	ilkokul	3	25	ilkokul	2	20	İşçi	7	43,8												
												Memur	1	6,25	500-1000	7	50	2	1	11,1	2	1	0,45
Erkek	7	77,8	üniversite	0	8,33	üniversite	0	40	İşsiz	0	0												
												lise	1	lise	4	40	İşsiz	0	0	2000-üstü	3	21,4	5
ortaokul	8	66,7	ortaokul	4	40	Serbest	5	31,3	1000-2000	3	21,4												
												Kız	2	22,2	ilkokul	3	25	ilkokul	2	20	İşçi	7	43,8
Memur	1	6,25	500-1000	7	50	2	1	11,1	2	1	0,45												

Anketin bu maddesine cevap veren öğrencilerin % 63'ünün etkinliklerde sözlük kullandıkları gözlemlenmektedir. Sözlük kullananların % 50,7'sinin annesi ilkököl mezunu iken, babalarda bu oran % 34,07'dir. Sözlük kullanım oranlarına bakıldığında anne ve babası ilkököl mezunu olan öğrencilerin oranının yüksek olduğu görülmüştür. Diğer maddelerde ise annelerin çoğunluğu ilkökölken, babalar ortaokulda daha yoğunlaşmıştır. Babalarının işine bakıldığında ise yine diğer maddelerde olduğu gibi işçi mesleği %37,61 ile önde görülmektedir. Sözlük kullananların %36,64'ü üç kardeştir. %43,05'inin ise ders notunun 5 olduğu görülmektedir. Sözlük kullanımının yüksek oranda çıkması sevindiricidir. Çünkü Türkçe eğitiminin genel amaçlarından biri, öğrencilerin duygu, düşünce ve hayallerini yazılı ve sözlü olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerini sağlamaktır. Bu amacın gerçekleşmesi öğrencilerin sahip olduğu kelime hazinesiyle yakından ilişkilidir. Öğrencilerin kelime hazinesini zenginleştirmede kullanılacak materyallerden biri de sözlüklerdir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da sözlük kullanımına ilişkin ifadelerin olduğu görülmektedir. Programda anlama becerilerine yönelik olarak "Söz varlığını zenginleştirme" çalışmalarında "Türkçe sözlük, atasözleri ve deyimler sözlüğü, terimler sözlüğü, ansiklopedik sözlük vb.den yararlanılmalıdır." ifadesine yer verilirken anlatma becerilerine ilişkin "Öğrencilerin kendilerini zengin bir söz varlığı kullanarak ifade etmeleri üzerinde durulur." denmektedir. Bu amaç doğrultusunda öğrencilere yeni öğrendikleri kelimeleri içeren bir sözlük oluşturmaları önerilmektedir (Melanlıoğlu, 2013: 266-268).

Öğrendikleri atasözü, deyim ve özdeyişlerden faydalanma durumlarına göre;

Öğrencilerin "Kompozisyon yazarken veya günlük yaşantınızda öğrendiğiniz atasözü, deyim ve özdeyişlerden faydalanıyor musunuz?" ait bulgu ve yorumlar Tablo 10'da verilmiştir:

	Cinsiyet	Anne eğitim		Baba eğitim		Babanın işi		Aylık Gelir		Kardeş Sayısı		NOT Ortalaması																																																						
		Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde																																																					
Evet	Kız	80	51,6	İlkokul	77	50	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58	1	3	1,92																																																
																			Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																																				
																															Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																								
																																											Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9												
																																																							İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6
	Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																																																						
													Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																																										
																									Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																														
																																					İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																		
																																																	İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58	1	3	1,92			
																																																																Memur	17	11,3
Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																																																							
												Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																																											
																								İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																															
																																				İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58	1																		
																																																	Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56						
																																																													Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1
Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																																																							
												İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																																											
																								İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58																															
																																				Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																			
																																																Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9							
																																																												Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5
İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																																																							
												İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58																																											
																								Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																															
																																				Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																			
																																																Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9							
																																																												İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6
İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58																																																							
												Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																																											
																								Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																															
																																				Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																			
																																																İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6							
																																																												İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı
Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																																																							
												Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																																											
																								Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																															
																																				İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																			
																																																İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58							
																																																												Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2
Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																																																							
												Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																																											
																								İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																															
																																				İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58																			
																																																Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56							
																																																												Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3
Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																																																							
												İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																																											
																								İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58																															
																																				Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																			
																																																Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9							
																																																												Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5
İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																																																							
												İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58																																											
																								Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																															
																																				Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																			
																																																Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9							
																																																												İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6
İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58																																																							
												Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																																											
																								Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																															
																																				Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																			
																																																İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6							
																																																												İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı
Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2	41	26,5	2	4	2,56																																																							
												Esnaf	23	15,2	1000-2000	34	22,1	3	54	34,8	3	28	17,9																																											
																								Serbest	36	23,8	2000-üstü	20	13	5	10	6,45	4	42	26,9																															
																																				İşsiz	6	3,97	2000-üstü	20	13	6	14	9,03	5	79	50,6																			
																																																İlkokul	50	32,5	İşçi	69	45,7	500 ve altı	38	24,7	1	4	2,58							
																																																												Memur	17	11,3	500-1000	62	40,3	2

		Bazen										Hayır																		
Cinsiyet	Toplam	Oran (%)	Okul Türü	Oran (%)	Okul Türü	Oran (%)	Okul Türü	Oran (%)	İşçi	Oran (%)	Memur	Oran (%)	Esnaf	Oran (%)	Serbest	Oran (%)	İşsiz	Oran (%)	İşçi	Oran (%)	Memur	Oran (%)	Esnaf	Oran (%)	Serbest	Oran (%)	İşsiz	Oran (%)		
																													500 ve altı	500-1000
Kız	85	45,9	İlkokul	77	41,6	İlkokul	55	29,6	65	34,6	34	18,1	36	19,5	1	11	5,98	1	3	1,63	2	2,17	3	17,9	4	2,17	2	4	2,17	
Erkek	100	54,	ortaokul	66	35,7	ortaokul	52	28	36	19,1	36	19,1	51	27,6	3	68	37	3	33	17,9	53	28,2	53	28,2	53	28,2	53	28,2	53	28,2

kullanılmasının öğretiminde yeterince uygulama yapmadıklarını düşündürmektedir. Hâlbuki atasözleri, deyim ve özdeyişler; anlatımı etkili kılma, söyleneni açıkça, kolay, anlaşılır bir şekilde dile getirme ve bunları yazılı olarak ifade edebilme konusunda çok önemli etkilere sahiptir. Bu anlamda Türkçenin ve Türk kültürünün zenginliğinin en önemli göstergesidir. Atasözleri, deyim ve özdeyişler; Türkçe öğretiminde dil öğrenme alanları; okuma, yazma ve konuşma eğitiminde, dil öğretiminde vazgeçilmez öneme sahiptir (Bulut, 2013: 559).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından hareketle elde edilen sonuçlar, yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılacak ve bu sonuçlardan hareketle bir takım öneriler sunulacaktır.

Yapılan literatür taramasında anlam bilgisi konuları ve bu konuların öğretimine dair yapılan iki çalışma (İşcan, 2009; Yiğit, 2013) bulunmuştur. İşcan (2009) araştırmasında anlam bilgisi konularına ilişkin hem öğretmenlere hem de öğrencilere anket uygularken, Yiğit (2013) bu konuyla ilgili sadece öğrenci görüşlerini değerlendirmiştir. Araştırmamızın sonuçları bu çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılacaktır:

Öğretmenlerin yaşlarına göre anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme-değerlendirilmesinde kullandıkları yöntemlerine ilişkin görüşleri arasında pek fark olmadığını göstermektedir. Farkın az olması, yaşı büyük olan öğretmenlerin tecrübesine dayandırılabilir. Bu sonuç İşcan (2009)'ın araştırmasıyla paralellik arz etmektedir. İşcan (2009: 139)'a göre de öğretmenlerin yaşlarına göre anlam bilgisi konularının öğretiminde ve ölçme değerlendirilmesinde görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Eğitim fakültesi mezunlarının diğer fakülte mezunlarına kıyasla öğrencilerin anlam bilgisi konularında öğrenci başarı düzeyi ölçütlerinin farklı olduğu göstermektedir. Yani anlam bilgisi konularının öğretiminde, eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin diğer fakülte mezunu öğretmenlerine kıyasla öğrencilerden daha çok şey beklemekte olduğu söylenebilir. Kullanılan ölçme-değerlendirme yöntemlerinde eğitim fakültesi mezunlarının ölçme-değerlendirme yöntemlerini diğer fakülte mezunlarına kıyasla daha çok kullandığı söylenebilir. Bu sonuç İşcan (2009)'ın araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. İşcan (2009: 139) 'a göre öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre, anlam bilgisi konularının ölçme ve değerlendirilmesinde kullandıkları yöntem ve tekniklere ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Mesleki kıdemi az olan öğretmenlerin, mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlere kıyasla süreç gelişim dosyası ve gözlem formları hakkında daha bilgili oldukları, bunları kullanmakta zorlanmadıkları ve bunlara daha yatkın oldukları söylenebilir. Ayrıca mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin tecrübelerinden kaynaklandığı düşünülerek anlam bilgisi konularının öğretiminde mesleki kıdemi az olan öğretmenlere kıyasla kubaşık öğrenme ile görsel ve işitsel materyalleri kullanmayı daha çok tercih ettiği söylenebilir. İşcan (2009)'ın araştırma sonucuyla örtüşmemektedir. Araştırmasında bu maddeyle ilgili anlamlı fark bulunmamıştır.

Yapılandırmacı yaklaşımın yeterli olmadığını düşünenler olmakla birlikte okulların fiziki yetersizliklerinden kaynaklanan uygulama sorunları yaşandığını, öğrencileri daha etkin kıldığı için öğrenmede kalıcılık sağladıklarını düşünen öğretmenlerde yer almaktadır. Öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımla ilgili yüzeysel bilgiye sahip oldukları da söylenebilir. Aynı sonuç İşcan (2009)'ın araştırmasında da ortaya çıkmıştır. İşcan (2009)'ın araştırmasında elde edilen bulgulara göre, yeni Türkçe programında temel yaklaşım olarak kabul edilen yapılandırmacı yaklaşım modelinin, anlam bilgisi konularının öğretimindeki katkılarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında farklılık ortaya çıkmıştır.

Terim anlam, yakın anlam ve eş anlamlı sözcüklerin öğretiminde sıkıntılar yaşandığı söylenebilir. Burada öğretmenlerin bu konuların öğretiminde kullandıkları geleneksel öğretim yöntem ve teknikleri yerine, çağdaş öğretim yöntem ve teknikleri (beyin fırtınası, çoklu zekâ kuramı gibi) kullanmaları gerektiği söylenebilir. Aynı sonuç İşcan (2009)'ın araştırmasında da ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin çoğunun, 6.sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan anlam bilgisi konularına ilişkin etkinlik örneklerinin bu konuların öğretiminde etkili olduğu fakat etkinliklerin zaman aldığı, görüşünde birleştikleri söylenebilir. Bu durum, ders kitaplarını hazırlayan uzman kişilerin, ders kitaplarında etkinliklere yer verirken, etkinliğin uygulanma süresini ve öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini de dikkate almaları gerektiği şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin soyut kavramların öğretiminde drama ve beyin fırtınası tekniklerini kullandıklarını özellikle görsellerden yararlandıklarını ve günlük yaşamdan örneklerle konuları somutlaştırmaya çalıştıklarını söyleyebiliriz. Sonuç olarak, öğretmenlerin, soyut kavramların öğretiminde daha çok drama, beyin fırtınası ve somutlaştırma gibi yöntem ve teknikleri kullandıkları söylenebilir.

Öğretmenlerin “Beyin Fırtınası” ve “Kavram haritaları” gibi günümüzde en çok kullanılan ve öğrenci başarısını artırmada çok etkili olduğu yapılan araştırmalarda da tespit edilen yöntem ve teknikleri kullanmamaları veya pek az kullanmaları, öğretmenlerin çağdaş öğretim yöntemlerinden yeteri kadar haberdar olmadığını göstermektedir, şeklinde yorumlanabilir.

Bu üç madde sonucu da İşcan (2009)'ın araştırma sonucuyla paralellik arz etmektedir.

En sık okunan kitap türüne bakıldığında öğrencilerin okullarda veya günlük hayatta en çok hikâye okudukları görülmektedir. Bu sonucun çıkmasında, 6. Sınıf öğrencilerinin, yaşamı en gerçek ve en geniş boyutlarıyla ele alan, yaşanan ya da tasarlanan olayları, tutkuları, istekleri çözümlenerek hikâye ve roman türüne ilginin arttığı 11-14 yaş grubunda olmalarının büyük payı olduğu söylenebilir. İşcan (2009) ve Yiğit (2013)'in araştırmasında roman türünü sıklıkla okuduğunu söyleyen öğrencilerin yapılan çoktan seçmeli sınavda daha başarılı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılara göre bu sonuç, roman türünün zengin içeriğinden kaynaklanmaktadır.

Anlamakta güçlük çekilen dil bilgisi konularına bakıldığında 6. Sınıf düzeyinde öğrencilerin genelinde özellikle anlam bilgisinin soyut olarak nitelendirilebileceğimiz konularını anlamakta güçlük çektikleri görülmektedir. Bu sonucun daha soyut işlemler döneminin başında olan 6. Sınıf öğrencileri için normal karşılanması gerektiği düşünülmektedir. İşcan (2009)'ın araştırmasında anlam bilgisi konularını kavramakta güçlük çekmeyen öğrencilerin diğer öğrencilere göre uygulanan yazılı ve çoktan seçmeli sınavda daha başarılı oldukları gözlenmiştir.

Öğrencilerin çoğu anlam bilgisi konularını kavramada çalışma kitabındaki etkinliklerin gerekli ve etkili olduğunu düşünmektedirler. İşcan (2009)'ın araştırmasında etkinlik örneklerinden hareketle hazırlanan öğrenci çalışma kitaplarının öğrencilerin anlam bilgisi konularındaki başarı düzeylerini önemli ölçüde arttırdığı tespit edilmiştir.

Araştırmada sözlük kullanımının yüksek olduğu gözlenmiştir. Yiğit (2013)'in araştırmasında öğrencilerin sözlük kullanma alışkanlıklarına göre anlam bilgisi konularındaki başarıları arasında fark olmadığı görülmüştür. Fakat İşcan (2009)'ın araştırmasında, sözlük kullanan öğrencilerin kullanmayan öğrencilere göre anlam bilgisi konularında daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Ankete katılan öğrencilerin %51,5'i kompozisyon yazarken veya günlük yaşantısında öğrendiği atasözü, deyim ve özdeyişleri bazen kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu sonucun çıkması Türkçe öğretmenlerinin atasözü, deyim ve özdeyişlerin günlük yaşamda kullanılmasının öğretiminde yeterince uygulama yapmadıklarını düşündürmektedir. Yiğit (2013)'in araştırmasında 6. sınıf öğrencilerinin öğrendiği atasözü, deyim ve özdeyişleri kompozisyon yazarken veya günlük yaşamlarında kullanma durumlarına göre anlam bilgisi konularındaki başarıları arasında da anlamlı bir fark olmadığı tespit edilirken, İşcan (2009)'ın araştırmasında atasözleri, deyim ve özdeyişlerden yararlanan öğrencilerin bazen ya da hiç yararlanmayan öğrencilere göre anlam bilgisi konularında daha başarılı oldukları görülmüştür.

Bu sonuçlardan hareketle, şu öneriler ileri sürülebilir:

Öğretmenlerin kavratma sıkıntı yaşadıkları anlam bilgisi konuları ve bunların öğretimi üzerinde lisans döneminde daha fazla durulmalıdır. Buna paralel olarak Türkçe eğitimi bölümleri ile Türk dili ve edebiyatı bölümlerinde anlam bilimi, zorunlu ders olarak okutulmalıdır.

Ders kitaplarını hazırlayan uzmanlar, seçilecek metin ve etkinliklerin, düşünce, duygu ve görüş bakımından çocukların seviyelerine uygunluğunu mutlaka dikkate almalıdır.

Anlamı elde etmek, sözcüğü tanımakla mümkündür. Bu nedenle sözcüklerin bütün anlamlarının örnekli kullanımlarına yer veren sözlüklerin (TDK Türkçe Sözlük gibi) okullarımızda yaygın olarak kullanılması sağlanmalıdır.

Öğretmen; öğrencilerine, atasözü, deyim ve özdeyiş konularını anlatmadan önce bunların günlük yaşamda nerelerde, nasıl kullanılacağı ve bunları kullanmanın öğrencilere neler kazandıracığı ile ilgili bilgiler vermelidir. Atasözü, deyim ve özdeyişle ilgili öğrencilere verilecek örnekler, öğrencinin ilgisini çekebilecek, yaş seviyesine uygun ve günlük yaşamlarında kullanabilecekleri şekilde olmalıdır. Buna paralel olarak öğretmenler, bütün anlam bilgisi konularını günlük yaşamla ilişkilendirerek anlatmalıdır

Araştırmamızda da görüldüğü gibi, öğretmenlerimizin çağdaş kuram ve yöntemlerden haberdar olmamaları, öğretmenlerdeki dil bilimsel bakış eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, en kısa zamanda dil bilim kılavuzluğunda çağdaş dil bilgisi öğretimine geçilmelidir. Bu konuda öğretmenlerin yanı sıra dil bilimcilere de önemli görevler düşmektedir. Dil bilimciler, dil bilim kuramlarını dil öğretimine uygulamalı ve bu kuramları öğretmenlere seminerler aracılığıyla tanıtmalıdır.

Araştırmamızda öğretmenlerin yapılandırmacı yaklaşımla ilgili yüzeysel bilgilere sahip olduğu görülmüştür. Bu nedenle, öğretmenlere, yeni ilköğretim ikinci kademe Türkçe programının dayandığı ilkeler, uygulanması öngörülen öğrenme yaklaşımları ve değerlendirme teknikleri hakkında sistematik ve uygulamalı hizmet içi eğitim verilmelidir. Özellikle yapılandırmacılık, öğrenci merkezli öğrenme, çoklu zekâ, bireysel farklılıklara duyarlı öğretim ve aktif öğrenme yaklaşımlarının esas aldığı ilke, kuram ve uygulamalar; örneklerle, öğretmenlere uygulamalı bir şekilde kazandırılmalıdır. Ayrıca ilköğretim okullarında görev yapan yöneticilerin yeni programları iyice tanımaları ve yönetim konularında bilgi, beceri ve deneyime sahip olmaları gerekir.

Soyut kavramların öğretiminde mutlaka “Beyin Fırtınası”, “Kavram Haritası” ve “Drama” gibi çağdaş yöntem ve tekniklerden yararlanılmalıdır.

Anlam bilgisi konularının öğretiminde çocuğun dilsel evreni (çevre, ilgi ve gereksinimler) çıkış noktası olmalıdır. Böylece, çocuklar anlam bilgisi konularını daha kolay kavrayacak, dersler daha zevkli hâle gelecektir.

Dil bilgisi konularının öğretiminde olduğu gibi, anlam bilgisi konularının öğretiminde metinden hareket edilmeli, okuma metniyle ilgili anlama ve kavrama çalışmaları yapıldıktan sonra, anlam bilgisi konularıyla ilgili etkinliklere geçilmelidir. Ayrıca etkinlik örneklerini öğrencilere verirken her türlü dilsel ve görsel malzemeden yararlanılmalıdır.

KAYNAKÇA

AKSAN, D. (2005). *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, Engin Yayınevi: Ankara.

BACANLI, H. (2002). *Gelişim ve Öğrenme*, Nobel Yayıncılık: Ankara.

BANGUOĞLU, T. (1998). *Türkçenin Grameri, Türk Dil Kurumu Yayınları*: Ankara.

BAŞKAN, Ö. (2003). *Bildiririm*, Multilingual Yayıncılık: İstanbul.

BİLGİN, M. (2002). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*, Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara.

BULUT, M. (2013). “Türkçe Eğitimi ve Öğretiminde Dil ve Kültür Aktarımı Aracı Olarak Atasözleri ve Deyimlerin Önemi”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(13): 559-575.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Anlam_bilimi Erişim Tarihi: 29.12.2014

<http://www.sedl.org/reading/framework/elements.html> Erişim Tarihi: 19.11.2010

<http://www.universalteacher.org.uk/lang/semantics.html> Erişim Tarihi: 19.11.2010

İŞCAN, A. (2009). “İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Anlam Bilgisi İle İlgili Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (Erzurum Örneği)”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

İŞCAN, A. (2011). “Anlam Bilgisi Konularının Öğretimi”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(2): 503-522.

KARASAR, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (16. Baskı). Nobel Yayıncılık: Ankara.

KOMİSYON (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7, 8. Sınıflar)*, MEB Yayınları: Ankara.

KORKMAZ, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

MELANLIOĞLU, D. (2013). “Ortaokul Öğrencilerinin Sözlük Kullanma Alışkanlıkları: Nitel Bir Araştırma”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2): 266-284.

SAGIR, M. (2002). *İlköğretim Okullarında Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*, Nobel Yayıncılık: Ankara.

ŞEN, E., TURHAN, H. (2013). “Ortaokul Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarında Yer Alan Günlük Yaşama İlişkin Etkinlikler Üzerine Bir İnceleme”, *International Journal of Language Academy*, 1(1): 55-70.

YİĞİT, F. (2013). “6. Sınıf Öğrencilerinin Anlam Bilgisindeki Başarı Durumlarını Etkileyen Değişkenlerin İncelenmesi: Rize Örneği”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1): 165-175.